

Zatykó Gyula: „Dolgozni szeretnénk, békeességben, Nagyváradért”

2018. 2. 9.

„Gőzerővel zajlik egy teljesen új Várad építése, és ha nem térünk magunkhoz, néhány esztendő múlva valóban nem fogjuk már tudni sajátunknak érezni a várost.” Zatykó Gyula, az Erdélyi Magyar Néppárt alelnöke, Ilie Bolojan nagyváradai polgármester magyarságügyi tanácsadója nyilatkozott a Bihari Naplónak.

Az elmúlt év vége óta polgármesteri tanácsadóként dolgozik a városházán. Mi ennek az előzménye, hogyan sikerült ezt elérni?

Bihar megye igen sajátos helyzetbe került a legutóbbi helyhatósági választások nyomán, ugyanis kialakult egy feloldhatatlannak látszó ellentét a megyeközpont és a megye vezetése között. Ennek oka igen egyszerű. A liberális párt megnyerte a választásokat. Ez tény. Váradon kétharmaddal, a megyében közel 50%-kal. Míg Váradon nem volt kérdés, ki vezet majd, addig a megye esetében a mérleg nyelve a nagyobbik magyar párt lett. Két titkos megállapodásuk is volt, egy külön a PNL-vel és egy a PSD-vel is. Hogy ez jó vagy rossz, most ne firtassuk, de végül a PSD-t választották, noha kiszivárgott, hogy a PNL az alpolgármesteri tisztség mellett már a tanácselnöki helyet is átadta volna, nehogy szocialista vezetésű legyen a megye. Mondhatnánk, ilyen a politika, ám ennek a kettős játéknak – a váradai magyarokra nézve – nagyon súlyos következményei lettek. Egyrészt a megyei tanács ülései gyakorlatilag működésképtelenek, és szinte semmi nem halad előre, másrészt semmi sem kötelezte arra a PNL-t, hogy a város vezetésében, habár a lakosság negyede magyar, ott legyenek a magyarok is. Emiatt nem lett példának okáért magyar alpolgármester sem.

És ebben a helyzetben Önök?

Nézzé, a Néppárton belül ebben a helyzetben mindenki egyetértett azzal, hogy tenni kell valamit. Messziről látszik, hogy a megyében annyira elmérgesedtek a politikai viszonyok, hogy a korábbi szövetségesek jóformán szóba sem állnak egymással, hiszen azt azért ne felejtsük, hogy a PNL nyolc évig együtt vezetett az RMDSZ-szel. Azt is fontos látni, hogy ez elsősorban nem nemzetiségi kérdés. Ez tisztán politika: megállapodtunk, átvertél, most idd a levét. Csak sajnós mi, a közösség, isszuk ennek a helyzetnek a levét. Ugyanakkor az már évek óta gond, hogy a váradai magyarok dolgaira senki nem figyel oda igazán. Emiatt kerestük meg Ilie Bolojan polgármestert azzal, hogy ha már alpolgármesterünk nincs, legalább legyen valaki, aki tolmácsolhatja a közösség problémáit a város vezetése felé, és bekapcsolódhat a döntések előkészítésébe is. Ezt a munkát vállaltam tehát tanácsadóként, és nyilván minden más feladatot is, melyet a lakosság érdekében rám bízna.

Milyen pozitív, illetve negatív tapasztalatai vannak új munkakörében, valamint a polgármesteri hivatal működését illetően?

Bő három hónap távlatából, belülről látva a helyzetet, elmondhatom, hogy mi, váradai magyarok, nagyon nagy lemaradást szereztünk az elmúlt években. A város vezetése céltudatos, jól szervezett és hatalmas munkabírású csapattá kovácsolódott össze. Gőzerővel zajlik egy teljesen új Várad építése, és ha nem térünk magunkhoz, néhány esztendő múlva valóban nem fogjuk már tudni

sajátunknak érezni a várost. Ez a városvezetés nem hónapokban, hanem évtizedekben gondolkodik előre, és fájdalmas kimondani, de ebben mi magyarok, jelen pillanatban, nem vagyunk főszereplők. És mielőtt valaki félreértené, ez sem nemzetiségi kérdés elsősorban. Nekünk fontosak a zöldövezetek, a régi városkép megőrzése, a kerékpárutak, a tömegközlekedés általánosan elfogadottá és használhatóvá tétele, és természetesen a magyar nyelvhasználat biztosítása. Ezek azonban nem mind alapfeltételei a gazdasági fejlődésnek, és ma mintha mindent ennek rendelnének alá. A város igazgatóságai dübörögnek, futószalagon írják a pályázatokat, egyik építkezés jön a másik után. Ezeket kell a jövőben úgy alakítani, hogy nekünk is megfeleljenek, és a magyar közösség számára is épüljön Várad. Hozzá kellene szoktatnunk magunkat, hogy a magyar érdekképviselet feladata nem a bográcsgyűlés, a buli és a szórakoztatás, hanem a jövőteremtés.

Említette a nyelvhasználatot, ezzel kapcsolatban mik a tapasztalatai?

Talán ez az elmúlt két évtized legnagyobb szégyene. Azt is mondhatnám, hogy pár csontváz kiesett a szekrényből, mióta a hivatalban vagyok. Most már a napnál világosabb, hogy a legnagyobb gond nyelvhasználati ügyekben például az volt, hogy sok mindent, amit a törvények előírnak, egyszerűen szóvá sem tett senki – magyar részről sem. Példának okáért ott az ügyfélszolgálaton belüli valódi magyar nyelvhasználat kérdése. Első lépésben naprakésszé tettük a város honlapjának magyar felületét.

Mennyire receptív Ilie Bolojan a magyar közösség igényeire, elvárásaira, amelyeket feltételezhetően ön tolmácsol neki?

A róla tudatosan kialakított képhez képest sokkal receptívebb. Azt gondolom, a fő szempont az, hogy mennyire viszi előre a város ügyeit egy-egy elképzelés. Nem felejttem el, hogy ezelőtt négy évvel, amikor felvettem a Rhédey-szobor állításának ügyét, azt kérdezte, hogy mit tett ez az ember a városért. Miután elmondtam, rögtön az volt a válasza, hogy igen, helye van a szobornak a városban. Pozitív példa az is, hogy erőből kiszoríthatta volna ugyan a magyarokat az iskolák vezetőtanácsaiban a hivatalnak járó helyekről, mégis konzultálva oda magyar embereket küldhetünk továbbra is. Azzal a kis különbséggel, hogy míg eddig pártalapon dőltek el ezek a helyek és egy fő akár két-három iskoláért is felelt, most egy személy csupán egy intézmény gyűléseire jár. Negatív példa egyelőre a Szent László téri szoborállítás ügye.

Mi az oka annak, hogy mára szinte nincs magyar nemzetiségű középvezető a Polgármesteri Hivatalnál, valamint a hozzá tartozó önkormányzati cégeknél, akik vagy elmentek, vagy leváltották őket?

A román közigazgatási rendszer igen sajátos. A választásokon győztes pártok általában minden vezetőt lecserélnek a saját embereikre. Nos, többek között ez sem tett jót a magyarság jelenlétének a polgármesteri hivatalban. Azonban a gond kétszeres, hiszen eddig a magyar gyakorlat is az volt, hogy ha hatalomba kerültek, nosza pár igazgatói helyet kialakítottak, de hogy az alkalmazottak és középvezetők szintjén arányos legyen a magyarság jelenléte, nem volt fontos. Persze azután könnyű panaszkodni, hogy kirúgják a magyar igazgatókat, ami baj is, azonban sajnos ez is politika. Arra kellene törekedni, hogy az alacsonyabb beosztásokba is minél több magyar kerüljön, mert őket nem lehet olyan könnyen leváltani, és a tehetségesek számára a szakmaiság segítségével megszerzett későbbi pozíciók sokkal biztosabbak, mint a párt által kiutaltak. Ennek a gyakorlatnak az eredménye, hogy a hivatalon belül körülbelül 4% a magyarok aránya. Nagyjából ennyi volt Huszár István és Biró Rozália idején is. Sok fiatalra lenne szükségünk a közigazgatásban, ez azonban nagyon nehezen fog menni, mert a megszorítások miatt állandó a létszámleépítés.

Éppen a napokban került ki a Szent László-híd neve is, de csupán román nyelven, mi a megoldás?

A váradi hídügy, azt hiszem, most már a helyi érdekvédelem állatorvosi lova lett. Két éve kaptak nevet a váradi hidak. Ezt nem a románok akarták, hanem onnan indult a dolog, hogy civilek és a Néppárt is aláírásgyűjtésbe kezdett Szent László lovas szobrának főtéri felállításáért. Nem találja ki, hogy akkor melyik magyar párt nem csatlakozott a gyűjtéshez. Helyette a közösség megkérdezése nélkül kialakították a központi híd elnevezését, de nem kétnyelvű formában, hanem hivatalosan csak „podul Sf. Ladislau” néven. Erre a városvezetés elnevezte a másik öt hidat is, persze azok mind

keményvonalas román elnevezések lettek, úgyhogy a hatból csak egy magyar név van, az sem magyarul végül is. Erre idén, már ellenzékéből kérték a hidak neveinek kiírását, és most csodálkoznak és háborognak, hogy csak a román felirat került ki. A napokban egyeztetés következik, hogy tudjuk kitenni a magyar feliratot is, még ha határozat nincs is róla, azonban nem ez a fő gond.

Hát akkor mi?

Az, hogy az elmúlt két évtizedben nem alakult ki a magyar feliratok kapcsán pontos és folyamatos jó gyakorlat. Mindig szaladunk az események után, és sikerként találunk egy-egy új feliratot, miközben automatizmussá kellett volna váljon, hogy ha új felirat kerül ki, akkor az kétnyelvű kell legyen. Van és régóta volt is rá törvény, csak épp ez sem volt prioritása senkinek. Ezt a gyakorlatot kell belevésni minden városi hivatalnok fejébe, hogy a törvény betűje szerint jogunk van a magyar feliratokhoz, és erről feladatuk gondoskodni, akár új hídról, akár új piacról, bármiről is legyen szó. Valahogy úgy érzem, ennél kényelmesebb és politikailag hasznosabb volt panaszkodni és ujjal mutogatni a gonosz magyargyűlölő városvezetésre, még úgy is, hogy részesei voltunk esetleg.

Melyek azok a konkrét tervek, amelyeket a váradi magyar közösség érdekében meg tud valósítani ebben az új tisztségében?

Megszámlálhatatlanul sok a feladat és a lemaradás. És talán a kollégáim és barátaim között kissé túlzó, egyfajta csodavárás is van. Amit két évtized alatt nem oldottak meg, ebből a helyzetből és a következő két évben igen nehéz lesz. Lesznek új köztéri szobraink, így a következő időszakban a magyar közösség sem marad ki. Például szobrot kap ifj. Rimanóczy Kálmán és a Barátok temploma előtti terecske is a nevét fogja viselni, de a tervek között szerepel a város egykori polgármesterének, Rimler Károlynak is a szobra. Szintén fontos, hogy a hivatal több olyan eseményt támogasson, melyek fontosak a magyaroknak, több jusson a magyar kulturális rendezvényekre. A legfontosabb feladatomban érzem, hogy a magyar tannyelvű iskoláknak tudjak segíteni és, úgy néz ki, ebben az évben sikerül elérni, hogy a Szacsvey Imre általános iskola főépületét tatarozzuk újra, mert nagyon ráférne már, és számos ezirányú szülői panasz érkezett. Ugyanakkor a határ menti együttműködések bővítésében, Debrecen és Nagyvárad testvérvárosi kapcsolatának ápolásában is részt veszek.

A magyar közösséget érintő ügyek mellett milyen más szakterületeken látja el tanácsokkal a polgármestert?

Nagyon fontos, hogy részt veszek a városi igazgatók operatív gyűlésein, így belelátok a történesekbe, illetve abba, hogy milyen elképzelések vannak a város működése terén. A határ menti RO-HU európai uniós alapok felhasználását lehetővé tévő egészségügyi projekt partnerségi kapcsolatának kialakításában, a projekt összehangolásában is dolgozok, ezáltal több millió euró értékben kerülhet orvosi eszköz Nagyváradra.

A nagyváradi önkormányzatnál sokat kell még tenni a kétnyelvűség irányába. Ez a munka, lobbitevékenység hogy halad, mikor és milyen konkrét eredményre számíthat a magyar közösség e tekintetben?

Sajnos úgy telt el két évtized, hogy a magyar nyelvhasználat ügye vezetőink számára nem volt prioritás, pedig a konjunktúra jobb volt, mint manapság. Két fontos feladatot látok, egyrészt a hivatal ügyfélszolgálati részlegén meg kell oldani a magyar nyelvű ügyfélfogadás lehetőségét, és ebben benne van a kétnyelvű formanyomtatványok kérdése is. A másik pedig az utcanévfeliratok ügye, mellyel kapcsolatban azt mondjuk ugyan most már tizenharmadik éve: nem akarunk sem tükörfordításokat, sem okmánycsereket, mi a történelmi utcanevek kiírását szeretnénk a hivatalos feliratok alá.

Milyen fontosabb magyar rendezvényekre lehet számítani a centenárium évében, melyeket a Polgármesteri Hivatal fog szervezni és támogatni?

A már megszokott, a civil szervezetek által rendezett események mint a Szent László Napok, a Festum Varadinum, a Szent István-nap, az adventi közös éneklés támogatását mindenképpen

szeretnénk tovább biztosítani. Emellett a hivatal által rendezett eseményeken szeretnénk minőségi magyar résztvevőket látni. Erre minden esély megvan. Nem akarok elébe menni a dolgoknak, de úgy néz ki, lesz néhány meglepetés.

Mit kérne segítségül a munkájához, ha lehetne egy erre vonatkozó biztosan beteljesülő kívánsága?

Tudja, békességet kérnék. Ez az előttünk álló, centenáriumi évnek nevezett időszak ugyanis jó alkalom lesz arra, hogy az ünnep leple alatt nacionalista húrokat pengetve egymásnak ugrasszanak. Ez elsősorban azok érdeke, akik hosszú évek óta vannak hatalmon, és egyértelmű felelősei a helyzetnek, amiben vagyunk. Ez sem nemzetiségi kérdés, hanem egy hatalmi játszma. Mi dolgozni szeretnénk, és ehhez elsősorban békesség kell. Várad mindig a béke szigete volt. Sokgenerációs váradi vagyok, és jól tudom ezt. Itt '89-ben sem lövöldöztek, és egyre jobban érzékelhető a szándék arra, hogy ne csupán a megye dolgaiban, de a városéiban is megjelenjen a káosz. Nekünk ezt nem szabad hagyni, nem szabad bedőlni az uszításnak, bármelyik oldalról is jön az. Helyette dolgoznunk kell, és abból a rossz helyzetből, amiben vagyunk, ki kell hozni a lehető legtöbbet, hogy Várad továbbra is a békesség kis szigete legyen ebben a centenáriumi felfordulásban is.